

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فيضانِ امام بخاري رحمته الله عليه

دعائے عطار: يا ربّ كريم! خوك چي دا رساله ”فيضانِ امام بخاري رحمته الله عليه“ اولوي يا ئي واوري، هغه ته د امام بخاري رحمته الله عليه د عشق رسول نه حصّه عطا كړي او به حسابه ئي اوبخني. **أَمِينَ بِجَاوِزِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ ﷺ**

د درود شريف فضيلت

د الله پاك خور حبيب صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ارشاد فرمائي دي: خوك چي په ما باندي يو ځل درود شريف اوليري، الله پاك به په هغه باندي لس ځله رحمتونه نازل كړي.
(مسلم شريف، ص 172 حديث 912)

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

بیرته پینا شو (حکایت)

د یو وړوکی ماشوم والد وفات شوی وو، د الله پاك كار وو چې په ماشوم والي کښې هغه [ماشوم] په سترگو نابینا شو. د هغه نیک سیرته والیده صاحبه ډیره خفه شوه، هغې د خپل بچي علاج هم اوکړو خو د هغه د سترگو نظر بیرته رانغلو، بے وسه مور ئې ډیره پریشانې شوه، هغې به د دې غمه ژړل او د الله پاك نه به ئې د خپل بچي د پینا ئې بیرته راتلو دعاگانې کولې، د الله پاك رحمت په جوش کښې راغلو او په هغې نیکه یې بی باندي ئې رحم او فرمائیلو. داسی اوشو چې یوه شپه د هغې قسمت بیدار شو، په

Ketabton.com

ارشاد او فرمائیلو: اللہ پاک ستا د دُعاکانو پہ وجہ ستا د بچی سترکھی بینا کړي دي. سحر چې راپاخیدله نو خپل خوږ ماشوم ئې اولیدلو نو **أَلْحَمْدُ لِلَّهِ!** د هغه سترکھی بینا شوي وے.

(تفهيمُ البُخارى، ج. 1، ص. 4 مُكْتَصَافاً)

خوږو او محترمو اسلامي ورونږو! آيا تاسو ته معلومه ده چې هغه خوش نصيبه ماشوم څوك وو؟ او جي! هغه ماشوم وروسته لوي مُحَدِّث جوړ شو، او هغوئي د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په نوم ياديري. **د اللّٰهُ رَبِّ الْعَوَّلَاتِ دِ په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په خاطر د زمونږه يے حسابہ بخښنه اوشي.** **اَمِيْنُ بِنَجَاةِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ**

د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ تعارف

امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په 13 شوال 194 هجري كښې د جُمعې مبارکې په ورځ (د ازبکستان په يونبار) بخارا كښې پيدا شو. د هغوئي نوم مُحَمَّد او كښت ابو عبدُ اللّٰه دے. (فتح الباری، ج. 1، ص. 452) د هغوئي په القاباتو كښې دا هم دي: **اَمِيْرُ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي الْحَدِيْثِ، حَافِظُ الْحَدِيْثِ، نَاصِرُ الْاِحَادِيْثِ النَّبَوِيَّةِ، جِبْرُ الْاِسْلَامِ، سَيِّدُ الْقَهَّاءِ وَالْمُحَدِّثِيْنَ، اِمَامُ الْمُسْلِمِيْنَ او شَيْخُ الْمُؤْمِنِيْنَ** وغيره. (سیر اعلام النبلاء، ج. 10، ص. 299، طبقات الشافعيه الكبرى، ج. 2، ص. 212، مقدمه نُزهة القارى، ج. 1، ص. 106، الاعلام لبزرگي، ج. 6، ص. 34)

د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ والد صاحب

خوږو او محترمو اسلامي ورونږو! د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ والد صاحب حضرت اسماعيل بن ابراهيم رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د امام مالك رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ شاگرد او ولي كامل حضرت عبدُ اللّٰه بن مبارك رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ صحبت يافته وو. د هغوئي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د تقوى او پرهيزگاري عالم دا وو چې خپل مال و دولت به ئې د شُبّهاتو (داسې څيزونه چې د هغې په حلال او

حرام کیدو کنبې شك وي د هغې) نه بیچ ساتلو. د وفات په وخت کنبې ئې ارشاد او فرمائیلو: زما سره چې خومره مال دے زما د علم مطابق په هغې کنبې یو هم شك والا درهم نشته. (ارشاد الساری، ج. 1، ص 55)، د الله پاک د په هغوئې رحمت وي او د هغوئې په برکت د زمونږه بے حسابہ بخښنه اوشي. **أَمِينَ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ**

نه مجھ کو آزماؤ نیا کمال و زر عطا کر کے عطا کر اپنا عم او چشم گریاں یار رسول الله

(وسائل بخشش مرمم ص 340)

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

د نیکو والدینو برکتونه

خوږو او محترمو اسلامي وروڼو! د امام بخاري **رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ** د والد تقوی او پرهیزگاری څه شان وو، واقعي شك والا مال نه بیچ کیدل لوی کمال دے، خو افسوس! نن د شك والا مال نه بیچ کیدل خو لا لرې خبره ده، خلق د حرامو نه نه بیچ کیږي، یاد لرئ! د حرام مال غټ سپیروالے دے، حرام مال د نسلونو کردار بر بادولے شي، د خپل اولاد د شریعت و سنت مطابق پالنه کولو سره سره حلال گټلو او حلال خوړلو ضرور خیال ساتئ، گنې یاد ساتئ! د حرام مال خوړلو سپیروالی په وجه به د قیامت په ورځ سخته سزا درکولے شي، یو دردناک روایت واورئ او دحلال گټلو، حلال خوړلو فکر او کړئ، خدای د نکړي که چرته مو حرام مال حاصل کړے وي نو د هغې نه رښتیني توبه او کړئ او د هغې په باره کنبې د مفتی اسلام نه رهنمائی واخلي او ځان خلاص کړئ گنې سخته پریشانه کیدے شی.

د بدنصیبه خاوند او پلار (حکایت)

پہ روایت کنبی دی: د سړي سره تَعَلُّق لرونکو کنبی به ورومبې د هغه بي بي او د هغه اولاد وي، دا ټول (یعنې بي بي، پچي به په ورځ د قیامت) د الله پاک مخے ته ولاړ وي، عرض به اوکړي: اے زمونږه ربه! مونږ ته د دې کس نه زمونږه حق راکړې، ځکه چې ده کله هم مونږ ته د دیني کارونو تعلیم نه دې راکړے او ده به په مونږه ”حرام“ خوړلو او مونږ ته د هغې علم نه وو، بیا به هغه کس د ”حرامو په گټلو“ دومره اووهلے شي چې د هغه غوښه به اورژيږي، بیا به هغه کس د میزان [د تلے] خوا ته راويستے شي، فرښتې به د غر همره د هغه نيکۍ راوړي، نو د هغه بال پچو نه به يو کس په را مخکښې کيدو اوواي: زما نيکۍ لږې دي، نو هغه به د هغه د نيکو نه واخلي، دغه شان د هغه د کور افراد به د هغه ټولې نيکۍ واخلي او هغه به خپل اهل و عيال ته په ډيره مايوسۍ اوگوري او اوواي به: اوس زما په خت باندې هغه گناه او ظلمونه پاتي شو کوم چې ما ستاسو د پاره کړي وو. فرښتې به اوواي: دا هغه (بدنصيبه) کس دے د چا نيکۍ چې د هغه د کور کسانو واخستې او دا د هغوئي په وجه دوزخ ته لاړو. (قرة العيون، ص 401، نيکيوں کی جزاين اور گناہوں کی سزائیں، ص 93)

يارب بچالے تونجھے نار بچيم سے اولاد پر بھي بلکہ بچتم حرام هو

(وسائل بخشش مرمم ص 340)

د نيك كار سره د حرامو اخستل خرڅول

د الله پاک آخري نبي مُحَمَّد عربی صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ارشاد فرمائي دي: د قیامت په ورځ به څه خلق پيش کړے شي د کومو سره چې به د تهماه د غر برابر نيکۍ وي خو چې کله هغوئي راويستلے شي نو الله پاک به د هغوئي ټولې نيکۍ باطلې کړي او بیا به هغوئي دوزخ ته غوزار کړے شي.

عرض اوکړے شو: یَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ! د دې څه وجه ده؟ ارشاد ئې اوفرمائیلو: هغه خلقو به لُمُونخونه کولو، زکوٰة به ئې ورکولو او حج به ئې کولو خو چې کله به د هغوئې مخې ته حرام راغلل نو هغه به ئې اخستلو الله پاک د هغوئې اعمال باطل کړه.

(کتاب الکبائر، ص 136)

جوڈو کائیں خیانت سے چوکائیں گے! کیا انہیں زر کے انبار کام آئیں گے؟
قبر تہار سے کیا بچا پائیں گے؟ جی نہیں، نار دوزخ میں لے جائیں گے

خوفناك آواز

په یو بل حدیث پاک کښې دي: چا چې د حرام یو څیز خوړلې وي د هغه په خبیته کښې به اور بل کړے شي او هغه چې کوم وخت د خپل قبر نه را پاڅي ټول مخلوق به د هغه د خوفناك آواز نه اور پیري تردې چې الله پاک به د مخلوق په مینځ کښې کومه فیصله فرمائي اوبه فرمائي.

(قرة العیون، ص 392)

خوږو او محترمو اسلامي ورونږو! که مور و پلار په قرآن و حدیث باندې عمل کوونکي، د الله ویره لرونکي وي نو اولاد به هم د مور و پلار په فیض سره د تقوی و پرهیزگاری په لاره روان وي. د امام بخاري رحمۃ الله علیه مور و پلار ته د عبادت و پرهیزگاری دنیايي نفع کومه چې دې حضراتو ته نصیب شوه هغه د هغوئې د ځوئ ”امام المحدثین“ کیدو په صورت کښې نصیب شوه، کوم چې په ټوله دنیا کښې خلق د ”امام بخاري رحمۃ الله علیه“ په نوم سره یاد ساتي او د هغوئې د لیکونکې مشهور کتاب ”صحیح بخاري“ د فیضان نه مالا مال کیږي.

بے ادب مال با ادب اولاد جن سکتی نہیں معدن زر معدن فولاد بن سکتی نہیں

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ عَلَيَّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

د نيك والدینو برکتونه

حضرت عبدُ الله بن عباس رضي الله عنهما فرمائی: بیشک الله پاك د انسان د نيكو كارى په وجه د هغه اولاد او اولاد، در اولاد [يعني خامن، نسي او د نسو د خامنو] اصلاح فرمائی او د هغه د نسل او گاونديانو حفاظت كوي او هغه ټول د الله له طرفه په پرده او امان كښي اوسي. (تفسير در مشهور، ج. 5، ص. 422)

پير و مرشد پر مرے ماں باپ ہو سدا رحمت اے نانائے حسین

خوږو او محترمو اسلامي ورونږو! د حديث پاك په مبارکه دُنیا كښي چې كومه مرتبه او مقام امام بُخاري رحمتهُ الله عليه ته حاصل شوي دے د هغې مثال ډير اوچت دے، هغوئي رحمتهُ الله عليه ته په لكونو احاديث مبارکه زباني ياد وو، په هغوئي رحمتهُ الله عليه باندې د الله پاك او د خوږ نبي صلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خاص فضل و كرم وو. امام بُخاري رحمتهُ الله عليه يو ځل خوب اوليدلو چې زه د خوږ آقا صلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ د بدن مبارك نه مچان شرم، په خوب ليدلو ډير پرېشانه شو چې د حُضُورِ اَكْرَم صلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ په مبارك بدن باندې كله هم مچان نه دي ناست. علمائے كرامو د خوب دا تعبير بيان كړو: چې تاسو ته د مبارك شي، په احاديثو كښي چې چا [د خپل ځان نه څه الفاظ] ملاؤ كړي دي هغه به تاسو پاك و صاف كړئ.

(مقدمه فتح الباری، الفصل الاول، ج. 1، ص. 9)

د اُستاد نظر كوم ځای ته اورسولو (حكايت)

حضرت امام محمد بن اسماعيل بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د امام اعظم ابوحنيفه رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ قابل ترين شاگرد امام محمد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په خدمت بابرکت کښې حاضر شو او په فقه کښې ”کتاب الصلوة“ ئې زده کول شروع کړه. امام محمد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ چې کله د هغوئې طبيعت علم حديث طرف ته مائل اوليدلو نو هغوئې ته ئې اوفرمائيل: ”ناسو لار شئ او علم حديث حاصل کړئ.“ چې کله امام بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د خپل اُستاذ محترم رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ مشوره قبوله کړه او علم حديث حاصلول ئې شروع کړه نو ليدونکو اوليدلو چې هغوئې رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د ټولو ائمه حديث نه مخکښې شو.

(راو علم. ص. 36. تعليم المتعلم. ص. 52)

د خلويښتو کالو پورې ئې وچه ډوډئ خورله (حکایت)

اے عاشقانِ امام بخاري! امام بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د علم د طلب په دوران کښې بعضې وخت وچ بوتې خورلې دي او وخت ئې تير کړے دے، هغوئې به په ورځ کښې صرف دوه يا درے بادامه خورل. يو ځل بيمار شو نو ډاکټرانو او وئيل چې د اوچې ډوډئ خورلو په وجه د دوئې کولمې اوچې شوي دي، هغه وخت هغوئې رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ اوفرمائيل: د خلويښتو کالو نه زه اوچه ډوډئ خورم او په دې موده کښې ما بالکل سالن [يعنې اينکولے] نه دې خورلے.

(تذكرة المحققين، ص. 183 بتغير)

باکمال قوت حافظه (حکایت)

حضرت محمد بن ابي حاتم فرمائي: ما د حاشد بن اسماعيل او يو بل بزرگ نه اوريدلي دي، هغوئې دواړه بيانوي چې امام بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په کم عمر کښې زمونږ سره علم حديث حاصلولو د پاره د بصري د علمائے کرامو په خدمت کښې

حاضریدلو، د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ نه علاوه مونږ ټولو ملگرو به احاديث محفوظ کولو د پاره ليکل، شپاړس ورځو تيريدو نه پس يوه ورځ مونږه امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ اورتلو چې تاسو احاديث محفوظ نه کولو په وجه د دومره ورځو محنت ضائع کړو. د دې په اوريدلو امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ مونږ ته ارشاد وفرمائيل: ښه ده تاسو خپل ليکونکي صفحې راوړئ، مونږه خپلې خپلې صفحې راوړئ، امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ احاديث مبارکه زباني لوستل شروع کړه، تردې چې هغوئ د پينځلس زرو نه زيات احاديث زباني واوړول، د دې په اوريدلو زمونږ گمان شو چې مونږ ته دا روايات امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ليکلي دي.

(ارشاد الساري، ج. 1، ص. 59 مفهوماً)

اوپا زره احاديث ورته ياد وو (حکایت)

خوږو او محرمو اسلامي ورونږو! امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ به چې کوم کتاب يو ځل اوکتلو هغه به ورته زباني ياديدلو. د علم حاصلولو په شروع ورځو کښې هغوئ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ته اوپا زره احاديث زباني ياد وو او وروسته دا شمير درې لکو (يعنې 3 لاک) ته اورسيدلو، يو ځل حضرت سُلَيْمَان بِنِ مَجَاهِد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د حضرت مُحَمَّد بِنِ سَلَام رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په خدمت کښې حاضر شو نو حضرت مُحَمَّد بِنِ سَلَام رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ حضرت سُلَيْمَان بِنِ مَجَاهِد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ته وفرمائيل: که تاسو لږ ساعت محکبې راغلي وئ نو ما به تاسو ته هغه ماشوم ښودلې وئ کوم چې د اوپا زره احاديثو حافظ دئ. دې هيرانوونکي خبره اوريدلو باندې د حضرت سُلَيْمَان بِنِ مَجَاهِد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په زړه کښې د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ سره د ملاقات کولو شوق پيدا شو، د حضرت مُحَمَّد بِنِ سَلَام رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د محفل فارغيدو نه پس حضرت سُلَيْمَان بِنِ مَجَاهِد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ لټون شروع کړو، چې کله ئې (د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ سره) ملاقات اوشو نو حضرت سُلَيْمَان بِنِ مَجَاهِد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ وفرمائيل: آيا د اوپا زره احاديثو حافظ تاسو ئې؟ د دې په اوريدلو

امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ او فرمائیل: آو جي! زه هم هغه حافظ یم، بلکه ما ته د دي نه زيات احاديث ياد دي او د کومو صحابه کرامو عليهم الرضوان او تابعينو عليهم الرحمه نه زه روايت کووم په هغوئي کنبې د اکترو تاريخ پيدائش، د اوسيدلو خائ او تاريخ وفات هم پيژنم.

(ارشاد الساري، ج. 1، ص 59)

د حافظے مضبوطيدلو يو راز

د امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ نه تپوس او کړے شو: آيا د حافظے مضبوطولو هم څه دوا شته دے؟ هغوئي رحمۃ اللہ علیہ او فرمائیل: دوا خورا ته معلومه نه ده، البته ما ډيره توجه او استقامت سره مطالعه کول د قوت حافظه د پاره ډير فائده مند موندلي دي. **فتح الباری، ج. 1، ص 460**

د امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ حديث داني

محمد بن اسحق بن خزيمه رحمۃ اللہ علیہ فرمائي: ما د آسمان لاندې د محمد بن اسماعيل بخاري رحمۃ اللہ علیہ نه زيات د حديث يو عالم او حافظ نه دے ليدلے، تردې پورې وئيل کيږي چې کوم حديث ”محمد بن اسماعيل“ نه پيژني هغه حديث نه دے.

بخاري شريف ئي څنگه ليکله دے؟

امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ فرمائي: ما چې کله هم په خپل کتاب (صحيح بخاري) کنبې د حديث ليکلو اراده کړې ده نو د هغې نه مخکې مې غسل کړے دے او دوه رکعته لمونځ مې ادا کړے دے. ما په دي کتاب کنبې موجود احاديث د شپږ لکو احاديثو

نه منتخب کري دي، ما په شپاړسو کالو کښې دا کتاب لیکلې دے او دا کتاب زما او د الله پاک په مینځ کښې حُجَّت (یعنې دلیل دے) دے. (المُستطرف، ج. 1، ص 40)

د بُخاري شريف مقبوليت

خوږو او محترمو اسلامي ورونږو! داسې خو امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ډير کتابونه ليکلي دي، خو کوم مقبوليت او شهرت ”بُخاري شريف“ ته حاصل دے بل کتاب ته نه دے حاصل شوه، امام ابو زيد مَرَوَزِي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائي: زه يو ځل په مکه مکرمه کښې د مقام ابراهيم او حجر اسود په مينځ کښې اوده ووم چې په خوب کښې مې د الله پاک آخري نبي صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ زيارت او کړو، نبي کریم صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ارشاد او فرمائيلو: اے ابو زيد! زما د کتاب درس ولے نه ورکوه؟ ما عرض او کړو: يَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ! زما ځان په تاسو قربان! ستاسو کتاب کوم يو دے؟ حُضُورِ اَكْرَم صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ارشاد او فرمائيلو: د محمد بن اسماعيل (يعني د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ) کتاب ”بُخاري شريف“.

(بستانُ المُحَرِّثِينَ، ص 274، 275 ملقطاً)

د بُخاري شريف شان و عظمت

اے عاشقانِ رسول! د بُخاري شريف په باره کښې وئيل کيږي: ”أَصَحُّ الْكُتُبِ بَعْدَ كِتَابِ اللَّهِ الصَّحِيحِ الْبُخَارِيِّ“ يعنې د قرآن کریم نه پس د ټولو نه دُرُست کتاب ”صحيح بُخاري“ دے. د دې کتاب پورا نوم دا دے: ”الْجَامِعُ الْمُسْنَدُ الصَّحِيحُ الْمُخْتَصَرُ مِنْ أُمُورِ رَسُولِ اللَّهِ وَسُنَنِهِ وَأَيَّامِهِ“. حضرت علامه علي قاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائي: بُزرگانو ليکلي دي: که يو مشکل کښې ”صحيح بُخاري“ اولوستې شي نو هغه مشکل به لرې شي او دا کتاب کومه کشتی کښې وي هغه به نه ډوبیږي، د قحط (يعني باران نه کيدو) په وخت کښې دا اولوستې شي نو باران کيږي. حضرت امام أصیل الدین رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائي: ما د خپل ځان او نورو خلقو د مشکلاتو او پریشانی د پاره د ”صحيح بُخاري“

120 ځله ختم کړې دے نو ټول مرادونه او ضرورتونه مې پورا شوي دي، دا ټول برکتونه د سرور کائنات صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دي.
(مرقاة، ج.1، ص.54)

حضرت مفتی احمد یار خان نعیمی رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائی: په مصیبتونو کښې ختم بخاري کيږي، د دې په برکت او د الله پاک په فضل سره مصیبتونه ختمیږي.
(مرآة المناجیح، ج.1، ص.11 مفهوماً)

د امام بخاري عاداتِ مبارکه

خورو او محترمو اسلامي ورونرو! شپه ورځ یو کولو سره او خپل مقصد پورا کولو جذبې سره کامیابي او ترقي حاصلیږي، په فضول کارونو کښې ورځ ضائع کول او شپې په غفلت کښې تیروونکي خلق هیڅ کله کامیابي نه شي حاصلولې، امام بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ به د عیش و عشرت نه لرې اوسیدلو، د شبهاتو نه ځان بچ کیدل ورته د پلار نه په میراث کښې میلاؤ وو، د حقوق العبادو په حفاظت کولو کښې یو مثالي نمونه وه، د عشق رسول کیفیت ئې دا وو چې د خور نبي صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وینسته مبارک ئې ځان سره ساتلو. هغوئې رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ به ډیر کم خوراک کولو، د خپل نیت ئې ښه حفاظت کولو.

د هغوئې رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د عبادت ذوق هم مثالي وو، ټوله شپه به ویخ پاتي کیدلو او عبادت به ئې کولو، ډیر زیات نفلونه به ئې ادا کول، هره ورځ به د نیمې شپې پاخیدلو او لس سپارې تلاوت به ئې کولو، په رَمَضَانَ الْمُبَارَكِ کښې به ئې هره ورځ د یو قرآن پاک ختم کولو، په تراویح کښې قرآن پاک ختمول د هغوئې په معمولاتو کښې شامل وو. (سیر اعلام النبلاء، ج.10، ص.303، تهذیب الاسماء والبلغات، ج.1، ص.93، طبقات الشافعيه الکبری، ج.2، ص.224)

د امام بخاري روزگار

خو برو او محترمو اسلامي ورونپرو! امام بُخاري رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ زميندار او سوداگر وو، هغوئي رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ ته د پلار نه په ميراث کښې ډير مال پاتي شوه وو کوم ئې چې په مضاربت ورکړے وو. (مصائب الجاهل للدماميين، ج. 5، ص. 49، فتح الباري، ج. 1، ص. 454)

يو ځل هغوئي رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ او فرمائيل: ما ته به هره مياشت 500 درهمه گټه راتله او ما به هغه ټول د علم په طلب کښې خرچ کوله.

(سير اعلام النبلاء، ج. 10، ص. 309)

د شهودو محي 17 ځله او چيچلو (حكايت)

امام بُخاري رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ يوه ورځ لمونځ ادا کولو، د شهودو محي هغوئي رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ 17 ځله او چيچلو، د لمونځ پورا کولو نه پس ئې او فرمائيل: لږ او گورئ دا څه څيز ده کوم چې په لمانځه کښې ما ته تکليف راکولو؟ شاگردانو چې اوکتل نو د هغوئي رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ ملا 17 ځاي پرسيدلي وه. امام بُخاري رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ د شهودو محي 17 ځله چيچلو باوجود لمونځ نه ماتولو مُتَعَلِّق او وئيل: ما د يو آيت تلاوت کولو او زما دا خواهش وو چې زه دا آيت پورا کړم. (هدى السارى مقدمه فتح البارى، ص. 455 ملنقطاً)

اے عاشقانِ رسول! تاسو اوليدل! په لمانځه کښې د خشوع انداز! الله پاک د د امام بُخاري رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ په برکت مونږ ته هم د عبادت او تلاوت قرآن توفيق رانصيب کړي.

بنادے مجھے نیک نیکیوں کا صدقہ گناہوں سے ہر دم بچا پالہی
عبادت میں گزرے مری زندگانی کرم ہو کرم یا خدا یلاہی

(وسائل بخشش مرمر، ص. 105)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

د جہاتِ ادب

یو ځل امامِ بُخاری رحمۃ اللہ علیہ په جہاتِ کنبې وو، یو کس د خپلې گڼې نه ډکه وپستلو او په جہاتِ کنبې ئې غوزار کړو! هغوئې رحمۃ اللہ علیہ پاخیدلو او هغه ډکه ئې په خپل لستونړې کنبې کینودو چې کله د جہاتِ نه بهر شو نو غوزار ئې کړو. (تاریخ بغداد، ج. 2، ص. 13)

کله ئې هم غیبت نه دے کړے

امامِ بُخاری فرمائی: زه اُمید کووم چې د الله پاک په بارگاه کنبې به په داسې حال کنبې حاضریرم چې هغه به زما نه د غیبت حساب نه اخلي ځکه چې ما د چا غیبت نه دے کړے. (تاریخ بغداد، ج. 2، ص. 13)

نیت بدلیل ئې خوښ نه کړل (حکایت)

حضرت بکر بن منیر رحمۃ اللہ علیہ بیانوي: یو ځل یو کس امامِ بُخاری رحمۃ اللہ علیہ ته سامان را اولیږلو، د ماښام په وخت کنبې د هغوئې رحمۃ اللہ علیہ خوا ته یو څو سوداگر راغلل او د پینځه زره (5000) درهمه نفع په بدله کنبې ئې هغه سامان اخستل غوښتل نو هغوئې رحمۃ اللہ علیہ او فرمائیل: نن شپه صبر اوکړئ، په دویمه ورځ د سوداگرو دویمه ډله راغله، هغوئې د لس زره (10000) درهمو په نفع د اخستلو پیش کش اوکړو، امامِ بُخاری رحمۃ اللہ علیہ او فرمائیل: پرون چې کوم سوداگر راغلي وو، ما په هغوئې باندې د خرڅولو نیت کړے وو، بیا هغوئې رحمۃ اللہ علیہ هغه سامان خرڅ کړو او اوئې فرمائیل: ما خپل نیت بدلول نه خوښولو.

(تاریخ بغداد، ج. 2، ص. 12 ملتقطاً)

خوبرو او محترمو اسلامي ورونرو! د الله والو هم څه بڼه شان دے، دیني مُعامَله وي يا دُنیاوي، دا حضرات په یو حال کښې هم د الله پاک د ویرې نه بے ویرې کیري بلکه په هر حال کښې د خپل نیت او زړه حفاظت کوي، کاش! چې د نن دور سوداگر هم د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ پیروي اوکړي او په رښتیا او امانت داری سره کاروبار اوکړي نو په زرق کښې به د خیر وبرکت سره سره ډیر اجر و ثواب اوگټي.

د خرڅوونکي د پاره د ویرې خبره

إمام محمد غزالي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائي: د قیامت په ورځ به سوداگر د هر هغه کس سره اودرول شي چا چې په هغه څه خیز خرڅ کړے وي او د کومو خلقو سره چې د هغه اخستل خرڅول شوي وي د هغوئي د شمیر برابر به د هغه نه حساب واخستې شي. (احیاء العلوم، ج. 2، ص 111)

عاشق مال اس میں سوچ آزر کیا عروج و کمال رکھا ہے؟
تجھ کو مل جائے گا جو قسمت میں تیری رزقِ حلال رکھا ہے
صَلُّوا عَلَي الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ عَلَي مُحَمَّدٍ

د اُستازانو او شاگردانو شمیر

اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائي: امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ چې وفات کیدلو نو لس اتیا زره (90000) شاگردان او مُحَدِّثین ئې پریښودي وو. (ملفوظاتِ اعلیٰ حضرت، ص 238)

شارح بُخاري مفتی شریف الحق امجدی رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ لیکي: د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د اُستازانو شمیر یوزر اتیا دے. (نُزْهُةُ الْقَارِي، ج. 1، ص 119)

د امام بخاری نصیحت

خورو او محترموا سلامی ورونرو! امام بخاری رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ به اکثر دا اشعار لوستلو:

إِغْتَنِمَ فِي الْفَرَاغِ فَضْلَ الرُّكُوعِ   فَعَسَى أَنْ يَكُونَ مَوْثِقَ بَعْتِهِ
كَمْ صَاحِبٍ رَأَيْتُ مِنْ غَيْرِ سَقَمٍ   خَرَجَتْ نَفْسُهُ الصَّحِيحَةَ فَلْتَهُ

ترجمه: (1) د فراغت په وخت کښې رکوع او سجود (یعنې نفل لمونځ) غنیمت او گنډه، نږدې ده چې تا ته به مرگ ناخپه راشي. (2) ما ډیر داسې صحت مند خلق لیدلي دي کوم چې څه ناجوره نه وو او ناخپه د هغوئي روحونه اووتل. (مکاشفة القلوب، ص 271)

آخرت کی کرو جلد تیار یاں موت آکر رہے گی تمہیں بے گماں
موت کا دیکھو اعلان کرتا ہوا سونے گور غریباں جنازہ چلا
کہتا ہے، جام ہستی کو جس نے پیاوہ بھی میری طرح قبر میں جائے گا
تم اے بوڑھو سنو! نوجوانو سنو! اے ضعیفو سنو! پہلو انو سنو!
موت کو ہر گھڑی سر پہ جانو سنو جلد تو بہ کرو میری مانو سنو!
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ!   صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

د خور نبی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په دربار کښې د امام بخاری انتظار

حضرت عبد الواحد طَوَاوَيْسِي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ بیانوی چې ما په خوب کښې د خور آقا صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ زیارت اوکړو، خور نبی صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ د صحابه کرامو عَلَيْهِمُ السَّلَامُ سره په یو مقام ولاړ وو، ما د خور آقا صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ په خدمت کښې سلام عرض کړو، خور آقا صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ د سلام جواب را عطا کړو. ما د اوږدیلو سبب معلوم کړو نو هغوئي صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ارشاد او فرمائیلو: ”زه د محمد

بن اسماعیل بخاری انتظار کووم۔ “خه ورخې پس معلوم شو چې امام بخاری رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ وفات شوه دے۔ په تحقیق کولو پته اولگیدله چې په کومه شپه د هغوئې رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ وفات شوه و و هم په هغه شپه ما د حُضُورِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ زیارت کړے وو۔
(سیر اعلام النبلاء، ج 10، ص 319)

اے عاشقانِ امامِ بخاری! امام بخاری رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په یکم شوالِ الْمُکَرَّم 256 هجری (د اختر په شپه) د 62 کالو په عمر کښې وفات شوه دے۔ د یوه مودے پورې د هغوئې رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د قبر مبارک نه د مشک و عنبر نه زیاته ښکې خوشبوئې راتله۔ بار بار به په قبر مبارک خاوره اچولے کیدله خو خلقو به د تَبْرُک په وجه خاوره وړله۔ (طبقات الشافعية الكبرى، ج 2، ص 232، 233 مفهوماً) د هغوئې رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ مزار مبارک سمرقند (أزبکستان) ته نژدې خرتنگ نامې علاقه کښې دے۔
(سیر اعلام النبلاء، ج 10، ص 319، 320)

د امامِ بخاری رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د مزار برکتونه

حضرت ابوفتح سمرقندی رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائي: په سمرقند کښې قحط راغلو (یعنې د باران نه کیدو په وجه د غذا کمه شو)۔ خلقو ډیر ځله “د استسقی لمونځ” اوکړو، دُعاگانې اوغوښتلې خو باران اونشو، بیا یو نیک سرے د [سمرقند] ښار قاضي خوا ته لاړو او هغه ته ئې مشوره ورکړه چې تاسو د امام بخاری رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ مزار شریف ته لاړ شئ او هلته د الله پاک نه د باران دُعا اوغواری کیدے شي چې الله پاک ستاسو دُعا قبوله کړې۔ د ښار قاضي دا مشوره قبوله کړه، د ښار خلق ئې ځان سره کړو او د امام بخاری رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ مزار شریف ته حاضر شو، خلقو هلته ډیره په زاری او ژړا د الله پاک نه په عاجزی او انکساری دُعا اوغوښتله او د امام بخاری رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په وسیله ئې د دُعا سفارش اوکړو۔ هغه وخت په آسمان کښې وریځے راغله او ووه ورخې مسلسل دومره زیات باران اوشو چې خلق په “خرتنگ” کښې حصار شو ځکه چې د زیات

باران پہ وجہ سمرقند تہ رسیدل مشکل شوی وو۔ (د خرتنگ نہ سمرقندہ پورې د دریو ورخو فاصلہ ده.) (ارشاد الساری، ج 1، ص 67) د الله پاک دِ په هغوئې رحمت وي او د هغوئې په برکت دِ زمونږه یے حسابہ بخبننه اوشي. اَمِيْنِ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

اللَّهُ غَنِي! شانِ ولی! راجِ دلوں پر دُنیا سے چلے جائیں حکومت نہیں جاتی

صَلُّوا عَلَيَّ الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**